

Vastaus kirjalliseen kysymykseen turkistarhauksen tukemiseen käytettävistä varoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Tiina Elon /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 101/2024 vp:

Miten hallitus varmistaa turkistarhaajille mahdollisuuden ja riittävän tuen kannattamattomasta elinkeinosta luopumiseen,

miten hallitus varautuu todennäköiseen tarpeeseen maksaa korvauksia lintuinfluenssan tai vastaavien tartuntatautien vuoksi lopetettavista turkiseläimistä myös tulevana vuosina ja

pitääkö hallitus tätä perusteltuna tapana käyttää valtion varoja vai voisiko rahat varata alan hallittuun alasajoon ja luopumiskorvauksiin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Turkistuotannosta luopumiseen ei ole käytössä tukia, mutta turkistarhaajalla on mahdollisuus hakea tukea muun yritystuotannon aloittamiseen. Suomen CAP-suunnitelmassa 2023-2027 on toimenpiteitä, joista voidaan myöntää maaseudun yritysrahoitusta maaseudulla maatalouden ulkopuolisilla toimialoilla toimiville tai toimintaansa aloittaville mikro- ja pienyrityksille. Tuensaajia voivat olla myös pk-yritykset, kun yritys jalostaa maataloustuotteita. Tukea voidaan myöntää uuden yritystoiminnan käynnistämiseen, tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen sekä aineettomiin ja aineellisiin investointeihin. Rahoitusta haetaan oman alueen ELY-keskuksista ja paikallisista Leader-ryhmistä, joilta saa lisätietoa rahoitusmuodoista ja apua tuen hakemiseen liittyvissä kysymyksissä.

Lintuinfluenssa leviää luonnonvaraisten muuttolintujen, erityisesti vesilintujen välityksellä. Virus muuntuu jatkuvasti muodostaen erilaisia genotyyppejä, jotka siirtyvät lintulajista toiseen. Keuhkokuumeella 2023 Suomeen levisi uusi genotyyppi, joka aiheuttaa tautia erityisesti lokeissa. Turkistarhaus on Suomessa keskittynyt erityisesti Keski-Pohjanmaalle ja Keski-Pohjanmaan lähikuntiin. Alueella on myös paljon matalia järviä, joissa on isoja naurulokkiyhdykskuntia. Kaikissa näissä järvissä alkoi naurulokkien joukkokuolemat heinäkuussa 2023, ja samalla tartunta levisi alueen turkiseläimiin. Tarhaajat eivät olleet osanneet varautua tähän tautiriskiä, koska lintuinfluenssaa ei aiemmin ole esiintynyt alueen lokkiyhdykskunnissa.

Kun ensimmäiset lintuinfluenssatapaukset Ruokaviraston tutkimissa turkiseläinnäytteissä todettiin, toimenpiteisiin ryhdyttiin välittömästi. Suomi nimesi taudin kansallisesti muuksi torjuttavaksi eläintaudiksi. Tämä mahdollisti sen, että tartunnan saaneille tarhoille voitiin antaa eläintautilain nojalla määräyksiä taudin leviämisen estämiseksi ja tartunnan saaneita eläimiä voitiin määrätä lopetettaviksi. Viranomaiset lopettivat yhteensä n. 480 000 turkiseläintä taudin hävittämiseksi.

Eläintautilain (76/2021) 83 §:n nojalla omistajalla on oikeus saada valtion varoista korvaus eläimestä, jonka eläinterveysviranomainen on eläintaudin tutkimiseksi tai muuta torjuttavaa eläintautia koskevana taudintorjuntatoimenpiteenä määrännyt lopetettavaksi tai teurastettavaksi taikka joka on tässä tarkoituksessa määrätyn käsittelyn tai muun toimenpiteen seurauksena kuollut. Korvauksena suoritetaan eläimen käypä hinta. Korvaus ei ole harkinnanvarainen.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi 11.1.2024 asetuksen (14/2024) varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen estämiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin. Asetus velvoittaa turkiseläintenpitäjät suojaamaan turkiseläintensä pitopaikat ja rehuvarastot linnulta ja muilta haittaeläimiltä, jotka voivat levittää lintuinfluenssavirusta. Asetuksella pyritään estämään kontaktit turkiseläinten ja lintujen välillä. Lintujen pääsy turkiseläinten varjotaloihin estetään asentamalla niihin ovet ja verkottamalla varjotalot kauttaaltaan. Turkiseläinten rehut ja juomavesi on suojattava linnuilta ja niiden ulosteelta estämällä lintujen pääsy rehuvarastoihin ja vesiastioihin. Muiden haittaeläinten torjumiseksi turkistarhan alue on pidettävä siistinä ja kasvillisuus lyhyenä rakennusten ympäriltä. Aiemmin vastaavaa lainsäädäntöä ei ole ollut EU- eikä kansallisella tasolla, eikä suurinta osaa turkiseläimistä ole ollut suojattu kontaktilta lintuihin. Turkistarhojen lintusuojausta tullaan valvomaan, ja lintuinfluenssan esiintymistä seurataan säännöllisesti tutkimalla kuolleita eläimiä.

Edellä mainittujen toimenpiteiden tarkoituksena on käytettävissä olevin keinoin ehkäistä lintuinfluenssan tarttuminen turkiseläimiin kesällä 2024. Jos tartuntoja kaikesta huolimatta ilmenee, korvaukset maksetaan talousarvion tilijaottelukohdasta 30.20.20.2 (Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot), kuten muutkin eläintautien hävittämiseksi lopetettujen eläinten korvaukset.

Eläintautilain 88 §:n nojalla oikeus korvauksiin menetetään kokonaan tai osittain, jos korvaukseen oikeutettu on rikkonut eläinterveyttä koskevia säädöksiä, kuten varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen estämiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin annetun asetuksen säännöksiä. Oikeus korvauksiin menetetään myös kokonaan tai osittain, jos korvaukseen oikeutettu on rikkonut eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettua lakia (1069/2021), eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annettua lakia tai mainittujen lakien nojalla täytäntöön pantuja Euroopan unionin säädöksiä taikka ei ole noudattanut mainittujen säädösten nojalla tehtyä hallintopäätöstä.

Helsingissä 4.4.2024

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

VN/9265/2024-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: